

[Geert-Jørgensen.]

kontante Laan ydes til den Kurs. Men Laanene blev ikke givet i kontante Laan, men i Boligfondsobligationer, og naar Huset var færdigt efter $\frac{3}{4}$ Aars Forløb, saa var Kasseobligationerne faldet ganske voldsomt, vistnok paa Grund af Landmandsbank-Affæren.

Boligbyggerne fik større Kurstab baade paa første og anden Prioritet og paa Statsboliglaan og kom saaledes til at sidde med alt for stor Gæld, saaledes at de ikke kunde klare deres Forpligtelser, betale Renter og Afdrag. Lovens § 5 lovede Boligbyggerne Eftergivelse eller Henstand med Erlægelse for Statskassens Regning. Eftergivelse er, saa vidt jeg ved, aldrig blevet praktiseret, derimod er der givet Henstand med Erlæggelserne, men ikke for Statskassens Regning, saaledes som Loven paabød det, men for Laantagernes egen Regning, idet Statsboligfonden altid har krævet Rente og Rentes Rente, ogsaa af Henstands-Beløbene, der for mange stadig har været voksende, ja, selv Administrationsudgifterne har Boligbyggerne maattet dække med en vis Procent.

Mange af disse Boligbyggere har derfor maattet forlade Hus og Hjem og lade deres Ejendom gaa til Tvangsauktion, hvorved Statsboligfonden har lidt betydelige Tab, undertiden mere end Halvparten af selve Statslaanet. Der eksisterer, som bekendt, her i Landet en Forening af Boligbyggere efter Loven af 23. December 1922, der føler sig skuffet og narret af Staten og Administrationen. De har aldrig kunnet faa noget Svar paa Spørgsmaalet om, hvorvidt Staten vilde opfylde de givne Løfter; de har bedt om Nedsættelse af et Udvalg til upartisk Undersøgelse af deres Krav, men de har aldrig faaet Svar herpaa fra Ministeriet.

Jeg har fremdraget dette, fordi jeg mener, at Staten maa og bør opfylde sine Forpligtelser til Boligbyggerne af 23. December 1922, før man tænker paa en ny Boliglov. Det skulde dog nødvendig være saaledes, at man ikke kan stole paa, at Regeringen vil administrere Lovene efter deres Ord og Mening, og kan de gamle Parcelbyggere ikke stole paa Loven, hvorledes kan man saa stole fuldt ud paa en eventuel ny Lov om Boligbyggeri. Paa Loven af 23. December 1922 har Staten tabt store Summer — hvor meget ved jeg ikke, men det kan maaske oplyses af den højtærede Minister —, ligesom Boligbyggerne selv har tabt store Summer, ved at deres Huse er solgt ved Tvangsauktion; de 15 pCt., som de skulde have, er gaaet tabt for længe

siden, og mange af dem er blevet gældbundne for hele Livet.

Sporene skræmmer derfor i betydelig Grad. Staten har gjort sig store Anstrelser for at faa Boligbyggeriet i Gang og faa det fremmet, jeg skal minde om Loven af 31. Marts 1926, der gav Laan af Statsboligfonden til Boligbyggeri og gav Kommunerne Lov til at yde Skattelempelser og Stempel- og Gebyrfrihed for Skøder, Pantebreve og andre Dokumenter. Da den Lov faldt bort, fik vi Loven af 4. April 1928, der havde et lignende Formaal, og nu kommer der igen et Lovforslag om Skattelempelser, som skal til Behandling i Dag under et senere Punkt paa Dagsordenen, og ogsaa et om Laan til Boligforeninger.

Det kan altsaa ikke siges, at de tidligere Love har afskaffet Bolignøden, og samtidig er Arbejdsløsheden steget i uhyggelig Grad. Sporene skræmmer altsaa og ikke mindst Loven af 23. December 1922 og dennes Administration, der nærmest har været skandaløs og stadig er det. Man bør holde givne Løfter, det har Administrationen af denne Lov ikke gjort. Paa Grund heraf er vi Retsforbundsfolk paa Forhaand indtagne imod Statsindgreb i denne Sag; vi anser det for værdiløst af Hensyn til Formaalet, ja maaske, naar alt kommer til alt, skadeligt. Staten lokker Folk ind i noget, som de ikke kan overse Rækkevidden af, den udsætter sig for store Tab, og den griber ind i den personlige Frihed.

Spørgsmaalet er nu, hvor stor Boligmangelen er, og hvad der skal til for at afhjælpe den. At der i Storbyerne er Mangel paa smaa Lejligheder, er vel sagtens uomtvisteligt, men det er vel ogsaa særlig i Storbyerne, navnlig i København, paa Landet kendes det jo ikke. Dette hænger nøje sammen med den store Indvandring til København og andre Storbyer, og denne Indvandring er atter begrundet i de daarligere Eksistensmuligheder paa Landet, Mangelen paa selvstændige Landbrug. Derfor drages Landboundgommen, navnlig Gaardmændenes Sønner og Døtre, til København og andre Storbyer; København er i Virkeligheden blevet Danmarks største Bondeby. Og denne Indvandring til Storbyerne forøger Arbejdsløsheden, ligesom den bidrager til at skabe Bolignød.

For øvrigt er der ogsaa en anden Aarsag til denne Indvandring til Byerne, nemlig den, at Landbokulturen er i Forfald. Bønderne er ikke længere rigtige Bønder, som de var det i gamle Dage, der er hos dem en stigende Ulyst til det grove Land-